

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 44

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Veving

Oppskr. av: Hari Slaga

(adresse): Baldersheim

Fylke: Hordaland

Herad: Strandvik

Bygdelag: Revnestrand

Gard: Slaga

G.nr. 105 Br.nr. 2093

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

I.

1. Det ein før i tida vor til mannskler trøya, vest og bukse, var vendavadmål. Ein kunde veva det kvitt og farga det mørkeblått, det var mest bruke til bestkles. Men ein vor også av grått garn, det vart då berre stampa og ein spara letinga. Grått vadsmål var mest bruke til gutekler, men også til vaksne, då mest til bukser.

Vendavadmål vor ein på fire skaft og fire trøer. Hovlinga gjekk frå høgre til vinstre med fyrste tråden i atterste hovelda på atterste skaftet. Trøene batt ein etter kvarandre med trøa til vinstre i fremste skaft, den høgre trøa vart då i atterste skaft. Ein trødde med to trøer kvar gong, frå vinstre til høgre.

2. Stoffet til kjolar var stringvadsmål. Dei fleste bruke å farga det mørkeblått men sume hadde det svart. Ein vor det på fire skaft med

2 tröer. Hovlinga var likeins som til vend. Ein batt første og tredje skaff til vinstre trå, og andre og fjerde skaff til høgre trå, og tridds ned i trå om gangen.

3. a) Ein bruka både kvitt og grått vendavadnål til underbukser for menn. Til sjorter hadde dei grått eller blått strengvadnål. Dei bruka og stry-sjorter. Seinare vov ein bomullsvever på vend til karasjorter.

b) Kvinnene bruka kvitt, men mest grått strengvadnål til bukser. Seinare av heimevove vendalerret. Til understakkar vart strengvadnål farga rautt, blått eller grønt.

Summe vov stoff til understakkar med bomulls varp, og veft av ymse fargar ullgarn vove i runder.

Ein vov det gjerne på vend, men med lette slag i vevinga, og det skulde ikkje stampast, berre vaskast, for å virka mjukt og fint.

Dette tøyet kalla dei "stoff".

4-5. I eldre tid hadde dei strylerret til høyendsvør. Seinare vov ein bomullslerret til høyendsvør og laken. Ein har ikkje kjenskap til heimevovne sengetepper, berre kjøpte sprui. Då det kom i bruk å ha stoppa over dyner vov dei vør til desse av farga ullgarn til både varp og veft. Ein vov det i ruter med øtte

3
trådar i ruta. Svart og rautt var
mykje bruka, men også blått og rautt
og ymse andre fargar. Seinare vov
ein dynevør av bomullsgarn, mest
i kvitt og rautt. Dette var alt i strengvevna.

6. Dei heimevorne bordukar ein har
sett frå eldre tid var av lin i dreilsv-
evna, og av stuy i vanleg strengvevna.

7. Handklæa dei hadde før var av
stuylerret, seinare av heimevove
bomullserret i strengvevna.

8. Før vov ein frå gardane det ein
trong av sengekler. Det var berre
kvitlar og åkle som var bruka då.
Kvitlane var alltid vovne i vevd
Ein bruka å ha dei anten berre
kvite, eller med grå eller svarte
render, eller med store ruter i
kvitt og grått eller kvitt og svart.

Åklla var to slags, smettåkle
og kroka åkle. De vart vovne i
opstøggogner begge laga.

Til smettvevnaden hadde dei mønster
som åttablarose, seksblarose og
valknuta.

Dei namn ein kan hugsa ha høyrte frå
vevmåtarne som var bruka her er vevd,
steng og dreilsvvevna.

II. Av namn frå border som var
bruka til dømes i kroka åkle kan

4
sin hugsa var brukta: krokarånd,
åttatalrånd, stolparånd, krosserånd,
brigdarånd, (den kaller dei no lynbord.)
taggarånd

7 smittaklea var monstera mest
seksbla rosa, åttabla rosa og valknuta.

Gåtor. (bygdadialekt.)

Litt om litt - jant å litt -
da tokst ta deg
å lægst på meg,
te meira du magrast
te fuitare verte eg.

Låysinga: "Presten" (varpsullen) og
"klakkaren" (stoffullen) i veven.

Ut å idu - alt han vidu -
bort å litt - brått å litt -
tjukkaste mittepå -
rompro drag han ittepå.
Låysing: Skutlen med spolen.